

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський державний університет фізичної культури

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан факультету туризму

_____доц. Холявка В. З.

«_____»_____ 2018 р.

Методичні рекомендації
до написання кредитно-модульних контрольних робіт
з дисципліни **«ЕТИКА І ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА»**
для здобуття ОКР «бакалавр»

за спеціальністю:
017 – «Фізична культура і спорт»

Львів - 2018

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою гуманітарних дисциплін ЛДУФК

Протокол № 1 від «31» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

гуманітарних дисциплін канд. іст. наук,

професор _____ (Полянський О. А.)

РОЗРОБНИК: Шиманова Ольга Володимирівна, канд. політ. наук,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін

РЕЦЕНЗЕНТ: доцент кафедри теорії та історії політичної науки
Львівського національного університету імені Івана Франка, канд. політ.
наук Бунь Вікторія Вікторівна

Обговорено та рекомендовано Вченою радою факультету туризму

Протокол № 1 від « » жовтня 2018 року

Голова Вченої ради факультету туризму _____ доц. В. З. Холявка

© Шиманова О. В., 2018 р.

© Львівський державний університет фізичної культури, 2018 р.

ВСТУП

Методичні рекомендації до написання модульних контрольних робіт з курсу «Етика і професійна етика» складені відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю: 017 – «Фізична культура і спорт».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є мораль як форма індивідуальної та суспільної свідомості, загальні закономірності їх буття.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана з філософією та її основними розділами - онтологією (вченням про буття), гносеологією (теорією пізнання), аксіологією (вченням про цінності), праксеологією (вченням про буттєву практику людини).

Програма навчальної дисципліни складається з з одного змістового модуля:

1. Етика як наука про мораль. Основні етичні категорії. Етика спорту: завдання, проблеми, принципи.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Етика і професійна етика» є виявлення і розкриття основних проблем етики і етики спорту, характеристика базових етичних категорій, розгляд етапів еволюції суспільної моралі, етичних аспектів допінгу, комерціалізації і агресії у спорті.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Етика і професійна етика» є:

1. Аналіз основних морально-етичних проблем, пов'язаних з професійною діяльністю спортсменів.

2. Формування розуміння специфіки функціонування моралі в спорті.

3. Знайомство з основними нормативними документами, в яких відображені права та обов'язки учасників спортивного процесу в етичному контексті.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

1. Сутність та особливості етики, професійної етики, етики спорту та спортивної деонтології.
2. Що таке мораль та її специфіку на різних історичних етапах розвитку людства.
3. Основні трактування базових етичних категорій.
4. Види, принципи та кодекси професійної етики.
5. Структуру моралі та моральної свідомості.
6. Основні етичні проблеми сучасного спорту, умови їх виникнення, шляхи подолання.

вміти:

1. Оцінювати дії і події повсякденного життя з позицій добра і зла.
2. Використовувати принципи професійної етики в процесі своєї професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 45 години/1,5 кредити ECTS.

Модульний контроль проводиться після завершення семінарських занять і здійснюється за навчальним матеріалом, який розглядався в курсі «Етика і професійна етика».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Теми занять

ТЕМА 1. Предмет і завдання етики і професійної етики.

ТЕМА 2. Мораль і моральна свідомість.

ТЕМА 3. Основні етапи історичного розвитку моралі.

ТЕМА 4. Загальнообов'язкові та особові форми вираження моральної вимоги.

ТЕМА 5. Людина у пошуках сенсу життя.

ТЕМА 6. Справедливість.

ТЕМА 7. Спорт як соціально-ціннісна система.

ТЕМА 8. Спортивна деонтологія.

ТЕМА 9. Етичні проблеми сучасного спорту.

ТЕМА 10. Накази, інструкції і нормативні документи як джерело деонтологічних нормативів у спорті.

Кредитно-модульна контрольна робота №1

Формою модульного контролю є письмові контрольні роботи.

Тривалість виконання письмових завдань модульного контролю не повинна перевищувати двох академічних годин. До модульного контролю допускаються студенти незалежно від результату поточного контролю. Студентам, які не з'явилися на модульний контроль, виставляється нуль балів.

Для студентів, які не з'явилися на модульний контроль із поважної причини, деканат призначає додатковий час для проведення модульного контролю.

Робота (письмова) повинна бути виконана самостійно, охайно, без закреслень та інших помарок, розбірливо і грамотно. Використання в процесі виконання роботи будь-яких допоміжних матеріалів (довідників, навчальних посібників, підручників і таке ін.) не допускається.

У роботі студент повинен:

- чітко сформулювати визначення того чи іншого терміна або поняття;
- продемонструвати розуміння матеріалу;

- уміти аналізувати основні морально-етичні проблеми, пов'язані з професійною діяльністю спортсменів;
- володіти основними принципами і чинниками професійної етики, які сприяють формуванню моральної культури фахівця;
- формувати самостійний стиль мислення, власну етичну позицію, робити власний моральний вибір.

Відповіді на запитання мають засвідчити розуміння матеріалу, уміння висловлювати власну оцінку тих чи інших подій та фактів.

Перелік комплексних контрольних питань з дисципліни «Етика і професійна етика»

1. Предмет етики та її основні завдання в сучасних умовах.
2. Особливості професійної етики та етики спорту. Основні проблеми етики спорту.
3. Структура, категорії і функції етики.
4. Телеологічний і деонтологічний підходи у тлумаченні моральної проблематики.
5. Утилітаризм як етичне вчення. Відмінність утилітаризму вчинку і утилітаризму правила.
6. Характеристика деонтологічної етики. Особливості деонтології вчинку та деонтології правила.
7. Основні ідеї етичних праць Е. Макінтайра, Г. Йонаса і Ч. Тейлора.
8. Етос і мораль: спільне та відмінне.
9. Структура етосу.
10. Поняття та структура моралі.
11. Право, звичай і мораль як найважливіші регулятори соціальної поведінки людини.
12. Властивості моралі.
13. Структура моральної свідомості.
14. Загальнообов'язкові форми вираження моральної вимоги.

15. Особові (суб'єктні) форми вираження моральних вимог.
16. Добро і зло як найзагальніші моральні оцінки у спорті.
17. Обов'язок і відповідальність у спорті.
18. Гідність і честь у спорті.
19. Поняття та рівні совісті.
20. Поняття та основні види справедливості.
21. Специфіка справедливості у спорті.
22. Сенс життя у спорті.
23. Нормативно-оцінний характер щастя.
24. Специфіка моральних цінностей.
25. Моральний конфлікт і шляхи його розв'язання.
26. Спортивна деонтологія.
27. Особливості професійного обов'язку спортсмена.
28. Принцип правдивості у спортивній деонтології.
29. Принцип автономії особи у спортивній деонтології.
30. Принцип гідності особи у спортивній деонтології.

Варіанти контрольних комплексних питань з дисципліни «Етика і професійна етика»

Варіант 1

1. Предмет етики та її основні завдання в сучасних умовах.
2. Гідність і честь у спорті.

Варіант 2

1. Особливості професійної етики та етики спорту. Основні проблеми етики спорту.
2. Сенс життя у спорті.

Варіант 3

1. Структура, категорії і функції етики.
2. Загальнообов'язкові форми вираження моральної вимоги.

Варіант 4

1. Телеологічний і деонтологічний підходи у тлумаченні моральної проблематики.
2. Добро і зло як найзагальніші моральні оцінки у спорті.

Варіант 5

1. Утилітаризм як етичне вчення. Відмінність утилітаризму вчинку і утилітаризму правила.
2. Специфіка справедливості у спорті.

Варіант 6

1. Характеристика деонтологічної етики. Особливості деонтології вчинку та деонтології правила.
2. Специфіка моральних цінностей.

Варіант 7

1. Основні ідеї етичних праць Е. Макінтайра, Г. Йонаса і Ч. Тейлора.
2. Поняття та рівні совісті.

Варіант 8

1. Етос і мораль: спільне та відмінне.
2. Нормативно-оцінний характер щастя.

Варіант 9

1. Структура етосу.
2. Принцип автономії особи у спортивній деонтології.

Варіант 10

1. Поняття та структура моралі.
2. Спортивна деонтологія.

Варіант 11

1. Право, звичай і мораль як найважливіші регулятори соціальної поведінки людини.
2. Особливості професійного обов'язку спортсмена.

Варіант 12

1. Властивості моралі.
2. Принцип гідності особи у спортивній деонтології.

Варіант 13

1. Структура моральної свідомості.
2. Моральний конфлікт і шляхи його розв'язання.

Варіант 14

1. Особові (суб'єктні) форми вираження моральних вимог.

2. Поняття та основні види справедливості.

Варіант 15

1. Обов'язок і відповідальність у спорті.
2. Принцип правдивості у спортивній деонтології.

Критерії оцінки знань:

«5» – правильна, вичерпна і логічно викладена відповідь з баченням зв'язків між знаннями з основ етики і діяльності в галузі спорту і фізичного виховання. Самостійне і творче розв'язання завдань з обґрунтованим наведенням прикладів.

«4» – повна відповідь на питання з завдань, але без визначення загальних принципів.

«3» – завдання розв'язані поверхнево, є посиланням на програмний матеріал з різних розділів. Самостійне і правильне розв'язання посилання на програмний матеріал, викладений в підручниках, але відсутні узагальнення.

«2» – розуміння сутності завдань, але без теоретичного їх обґрунтування, намагання адаптувати програмний матеріал до запропонованих завдань.

Література

Основна

1. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посібник / В. П. Бралатан, І. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 251 с.
2. Джунь В. В. Принципи гідності особи в спортивній деонтології / Джунь В. В., Коваленко А. І. // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. – Львів, 2006. – Вип. 9. – С. 15–17.
3. Джунь В. В. Принципи справедливості в спортивній деонтології / Джунь В. В., Коваленко А. І. // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. – Львів, 2006. – Вип. 11. – С. 16–18.
4. Джунь В. В. Принципи цілісності в спортивній деонтології / Джунь В. В., Коваленко А. І. // Здоровий спосіб життя: Зб. наук. ст. – Львів, 2006. – Вип. 10. – С. 17–20.
5. Загальна декларація прав людини (10.12.1948) // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 93.
6. Карабут І. І. Етичні аспекти проблем сучасного спорту / Карабут І. І., Кружило Г. Г. // Спортивна наука України. – 2010. – № 2. – С. 105–115.
7. Коваленко А. І. До питання про етику спорту як прикладну дисципліну: спроба визначення предмета // Здоровий спосіб життя. – Л., 2004.
8. Лозовой В. О. Етика: навч. посіб. / В. О. Лозовой, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін.; за ред. проф. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 224 с.
9. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: навч. посіб. / В. Малахов. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
10. Мовчан В. С. Етика: навч. посіб. / В. С. Мовчан. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 483 с.
11. Момот М. О. Концепції справедливості в античній філософії права та їх сучасна інтепретація / М. О. Момот // Адвокат. – 2009. – № 3 (102). – С. 34–38.
12. Тофтул М. Г. Етика: навч. посіб. / М. Г. Тофтул. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 416 с.

Додаткова

1. Валюк О. Я. Наукові концепції моралі й моральності / О. Я. Валюк // Зб. наук. праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України Проблеми сучасної психології. – 2010. – Вип. 7. – С. 75–86.
2. Воропай С. М. Спортсмен як проблема в олімпійському русі та підходи до її вирішення / Воропай С. М. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 9. – С. 21–25.
3. Гасюк Л. М. До проблеми визначення сутності поняття «професійна етика» / Л. М. Гасюк // Теоретичні питання освіти та виховання: Зб. наук. праць. – 2001. – Вип. 14. – С.100–102.
4. Гасюк Л. М. Етика в українському вимірі / Гасюк Л. М. // Вісник Черкаського державного університету: Психолого-педагогічні науки. – 2000. – Вип. 18. – С.23–28.
5. Гончаренко Є. В. Морально-етичні аспекти в спорті інвалідів / Гончаренко Є. В., Когут І. О. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фіз. виховання і спорту: Зб. наук. праць / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ), 2007. – № 11. – С. 28–30.
6. Демків Т. В. Моральні пріоритети людського буття / Т. В. Демків // Наукові записки КУТЕП. Серія «Філософські науки». – 2011. – Вип. 9. – С. 297–306.
7. Дутчак М. В. Спорт для всіх у Фінляндії, Німеччині та Франції // Дутчак М. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 8. – С. 36–43.
8. Жуковський В. М. Проблема моральних цінностей в Українському суспільстві перехідного періоду / Жуковський В. М. // Наукові записки НаУКМА. – 2000. – Т. 18. – С. 80–82.
9. Іванов В. Ф. Журналістська етика : Підручник / Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. – К.: Вища школа, 2007. – 231 с.

10. Качуровский Д. О. Про соціально-педагогічні проблеми сучасного спорту вищих досягнень [Електронний ресурс] / Качуровський Д. О. // Тези доповіді. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту і туризму в формуванні здоров'я людини», Класичний приватний університет, 15–16 жовтня 2010 р., Запоріжжя. – Режим доступу : <http://www.swimukraine.org.ua/?page=225&PHPSESSID=41e2f0d39cda83ca5fe6dbfa9958f92a>
11. Клічук А. В. Етичний аналіз справедливості як універсальної категорії міжіндивідних взаємин / А. В. Клічук // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія». – 2010. – № 100. – С. 10–15.
12. Кричфалушій М. Загальнолюдські моральні цінності майбутніх спортивних педагогів / Михайло Кричфалушій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Зб. наук. праць – 2009. – № 3. – С. 27–30.
13. Мазурик М. Онтологічний вимір етичних категорій добра і зла / Марія Мазурик // Вісник НУ «ЛП». Філософські науки. – 2010. – № 661. – С. 25–31.
14. Сердюк О. С. Деонтологічний підхід в етиці бізнесу / О. С. Сердюк // Totallogy - XXI. Постнекласичні дослідження. – 2004. – Вип. 11. – С. 290–301.
15. Тофтул М. Г. Проблема справедливості: етичний аспект / М. Г. Тофтул, Р. П. Шмат // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2007. – № 31. – С. 3–5.
16. Bodasińska A. Moralny sport [Електронний ресурс] / Bodasińska Anna, Bodasiński Sławomir // Biblioteka lidera. – Режим доступу : http://www.lider.szs.pl/biblioteka/index.php?action=pokaz&dzial_id=4
17. Kaźmierczak A. Idea olimpizmu jako alternatywna koncepcja edukacyjno-wychowawcza / Arkadiusz Kaźmierczak // Humanistyczne aspekty

- rehabilitacji, turystyki, rekreacji i sportu. – Lwów–Poznań–Warszawa, 2010. – S. 5–10.
18. Misiuna B. Etyczne aspektysportu / Bohdan Misiuna, Alicja Przyłuska-Fischer. – Wydawnictwo AWF, 1993. – 155 s.
19. Nowocień J. Olimpizm i zasada fair play szansą wychowania w tolerancji [Електронний ресурс] / Jerzy Nowocień. – Режим доступу : http://euro2012.wcies.edu.pl/download/Olimpizm_i_zasada.pdf
20. Poźniak P. Zagrożenia we współczesnym sporcie [Електронний ресурс] / Piotr Poźniak // Internetowy Serwis Filozoficzny przy Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. – Режим доступу : <http://www.diametros.iphils.uj.edu.pl/?l=1&p=lin3&m=105&ii=319>
21. Wysoczański R. Walka z dopingiem – bez alternatywy / Ryszard Wysoczański // Sport Wyczynowy. – 2002. – № 3–4. – S. 110–113.